

STRAFFERETT - EKSAMEN 2013

Besvarelsen er kommentert av: Morten Nadim

Tiltalen mot Peder Ås:

Kandidaten gjør lurt i å være tydelig på hvilken tiltalt som behandles til enhver tid. Det er et enkelt strukturelt grep som gjør besvarelsen mer ryddig.

Peder er tiltalt både for overtredelse av strl. § 229 første straffalternativ og strl. § 317 sjette ledd. Tiltalepostene behandles separat.

Tiltalene må alltid behandles separat, men det er i og for seg ingenting galt i å si det eksplisitt.

Tiltalen for overtredelse av strl. § 229 første straffalternativ:

Fint at det presiseres tydelig hvilken tiltalepost som behandles hele veien.

Spørsmålet blir først hvorvidt Peder kan straffes for overtredelse av strl. § 229 første straffalternativ.

Strl. § 229 første straffalternativ rammer «[d]en, som Skader en anden på Legeme». Peders straffbarhet er for det første betinget av at han objektivt har skadet noen på legemet. Spørsmålet blir om Peder, gjennom å kaste kulegrillen på Lars har skadet «en anden på Legeme».

Kandidaten har her en fornuftig tilnærming. Ved å lage en presis problemstilling blir drøftelsen mer konkret på de faktiske forhold. Motsatt kan en generell problemstilling ofte føre til at drøftelsen ikke blir konkret knyttet til det aktuelle faktumet.

Ordlyden «Skader en anden paa Legeme» tilsier at det, gjennom den handlingen som vurderes i relasjon til § 229 første straffalternativ, må skje en endring på legemet. Forståelsen finner støtte i den mildere gradsforbrytelsen i § 228 om legemsfornærmelse som rammer den som «øver vold» mot en annen person.

Dette er en ok ordlydstolkning. Her kunne kanskje kandidaten sagt noe om denne «endringen på legemet» må være varig eller forbigående.

At det gjennom den straffbare handlingen må skje en endring i legemets integritet har videre støtte i omfattende rettspraksis som fastslår at vurderingen av om det objektivt foreligger skade i relasjon til § 229 første straffalternativ må foretas helhetlig. Momenter i vurderingen er skadens art, karakter, omfang, plassering på kroppen mv.

God rettskildebruk her. Her supplerer kandidaten ordlyden med rettspraksis for å gjøre vurderingstemaet mer konkret.

Av faktum følger det at sammenstøtet mellom grillen og Lars' hode medfører et mindre blødende sår i hodet til Lars samt at Lars faller over vasken og knekker to fortenner.

Vurderingen av om det objektivt foreligger en skade må skje i relasjon til hver av disse følgene. Sårskaden behandles først.

Ryddig, men her kunne kandidaten presisere at man kan kumulere skader dersom flere småskader hver for seg ikke når opp til terskelen i § 229.

Langvarig rettspraksis har fastslått at sårskader i sin alminnelighet ikke kvalifiserer som skade i relasjon til § 229. Såret må, for å omfattes av skadebegrepet i 229, være så omfattende at legebehandling er påkrevd i form av syng eller lignende. Det finnes ikke holdepunkter i faktum for at såret Lars pådro seg etter Peders kast påkrevde noen legebehandling. Som nevnt vil plassering på kroppen være et moment ved skadevurderingen. Et synlig sår i hoderegionen vil trekke i retning av at det foreligger skade. Men når en i alle tilfelle her står overfor et beskjedent sår i tinningen vil dette ikke kvalifisere som skade etter § 229. Såret vil imidlertid klart falle inn under det å øve «Vold» mot en annens person jf. § 228.

God og fornuftig subsumsjon her. Kandidaten viser forståelse for skadevilkåret.

Hva gjelder de brukne fortennene følger det klart av rettspraksis at disse omfattes av skadebegrepet i § 229 ettersom brukne bein kategorisk blir regnet som skade samt at skaden har en svært sjenerende plassering.

Ja, men dette kunne kanskje også blitt knyttet opp mot de momentene som kandidaten lister opp ovenfor.

Peder har gjennom å kaste kulegrillen på Lars objektivt «skadet «en anden på Legeme» jf. strl. § 229 første straffalternativ.

Fint med en tydelig konklusjon.

Strl. § 40 fastslår imidlertid at gjerningsmannen, for å kunne straffes for overtredelse av § 229, må ha utvist forsett i relasjon til alle objektive deler av gjerningsinnholdet i straffebudet. Spørsmålet blir hvorvidt Peder forsettlig har skadet «en anden paa Legeme».

Dette er generelt et litt uheldig ord å bruke her. Imidlertid antyder at kandidaten nå skal si noe som motsier det som nettopp er sagt. Her hadde det kanskje lønnet seg med ord som «videre» eller «i tillegg» mv. Fin introduksjon til forsettsvurderingen. Fint at kandidaten også presiserer med konkrete forsettstyper nedenfor.

Forsett forekommer i de tre formene hensiktsforsett, sannsynlighetsforsett eller dolus eventualis. Det kan påvises hverken hensiktsforsett eller dolus eventualis i forhold til skadefølgen i vår sak. Sannsynlighetsforsett krever at følgen for gjerningsmannen framsto som overveiende sannsynlig, altså at følgen med mer enn 50 % sikkerhet ville inntre.

Hvorfor ikke. Dette kan begrunnes med én setning, og med det kan kandidaten vise litt kunnskap. Det er likevel ikke nødvendig. Generelt bør ikke slike prosenter brukes. Det brukes som pedagogiske virkemidler. Dette er ikke matematikk. Når det er sagt er kandidatens forklaring av sannsynlighetsforsettet god uansett.

Ettersom det i en forsettsvurdering vanskelig vil kunne kartlegges hva gjerningsmannen har tenkt må en i likhet med hva som gjøres i rettspraksis slutte fra de ytre omstendighetene for å

fastslå gjerningsmannens forsett. Ved denne vurderingen vil det strafferettslige beviskrav stå sentralt. Beviskravet innebærer at enhver rimelig tvil skal komme tiltalte til gode. Spørsmålet blir om Peder holdt det for overveiende sannsynlig at han gjennom å kaste kulegrillen ville påføre Lars en legemsbeskadigelse jf. § 229 første straffalternativ.

God og konkret problemstilling. Denne typen problemstillinger som kandidaten bruker gjør at vurderingene blir konkrete og knyttet tett opp mot faktum.

Når det skal foretas en forsettsvurdering hvor gjerningsmannen har handlet raskt eller impulsivt tar en utgangspunkt i det såkalte «slørede» sannsynlighetsforsett. Dette uttrykkes blant annet i Panserdommen fra 2011 hvor Høyesterett uttalte at det ikke kreves at følgen klart har framstått som mest sannsynlig. Det er tilstrekkelig at gjerningsmannen har hatt en mer sløret, på grensen til ubevisst, formening om at følgen mest sannsynligvis kom til å inntre.

Når såkalt sløret forsett skal brukes er det viktig at dette ikke blir beskrevet på en slik måte at det kan forveksles med uaktsomhet. Her gjør kandidaten en ganske god jobb og klarer for det meste å holde tungen rett i munnen.

I vår sak kastet Peder en to kg tung kulegrill på 40 cm diameter mot Lars. Gjenstanden er ikke utpreget farlig, men i høy hastighet rettet mot et utsatt sted på en persons kropp kan kastet potensielt utløse slike objektive følger som omfattes av strl. § 229 første straffalternativ. «Kan» er imidlertid utilstrekkelig for å konstatere sannsynlighetsforsett.

Fint at kandidaten er tydelig på at «kan» ikke er nok. Samtidig kunne kanskje kandidaten sagt noe om at grillen er hard, og at harde gjenstander som kastes mot mennesker i alle fall som oftest fører til at den som blir kastet på får vondt. Her er nok kandidaten litt kort.

Tross kastets potensielle farlighet må det strafferettslige beviskravet her komme Peder til gode. Det kan ikke utover enhver rimelig tvil påvises at han, selv sløret, har holdt det for overveiende sannsynlig at kastet ville medføre en skade etter § 229 første straffalternativ.

Fint at beviskravet trekkes inn. Her viser kandidaten oversikt.

Peder holdt det ikke for overveiende sannsynlig at han gjennom å kaste kulegrillen ville påføre Lars en legemsbeskadigelse jf. § 229 første straffalternativ. Han har ikke utvist den tilstrekkelige subjektive skyld som kreves for at hans handling omfattes av strl, § 229 første straffalternativ.

Peder kan ikke straffes for overtredelse av strl. § 229 første straffalternativ.

Igjen er det fint at kandidaten konkluderer tydelig.

Det er imidlertid klart at Peder har utvist sannsynlighetsforsett i relasjon til Lars' sårskade. Som nevnt oppfyller sårskaden objektivt kravene til legemsfornærmelse etter § 228 første ledd.

Fordi drøftelsen til kandidaten er litt kort ovenfor er det ikke sagt nok slik at forsettsvurderingen her kan gjøres så knapp, men at dette er riktig er nok lite tvilsomt.

Peder kan som utgangspunkt dømmes for overtredelse av strl. § 228 første ledd. Strl. § 228 andre ledd forhøyer lengstestrafen for legemsfornærmelse fra 1 til 4 år hvor legemsfornærmelsen har «tilfølge Skade paa Legeme». Det er klart at Lars' legemsfornærmelse objektivt har hatt «tilfølge» en legemsbeskadigelse ettersom Lars' brukte tenner utgjør en legemsbeskadigelse samt at det foreligger tilstrekkelig årsakssammenheng mellom legemsfornærmelsen og den påfølgende legemsbeskadigelsen. En objektiv inntreden av følgen er imidlertid ikke nok. Strl. § 43 fastslår at forhøyet straff som følge av uforsettlig følge alene inntreer når gjerningsmannen «kunde have indseet Muligheden af en saadan Følge». Ordlyden formulerer vurderingsnormen for skyldkravet culpa levissima som kommer til anvendelse ved vurderingen av straffskjerpene følger etter § 228 andre ledd.

Her er kandidaten tydelig og strukturert. God flyt i teksten. Dette er et godt eksempel på hvordan man rent strukturelt kan skrive en oppgave der nedsubsummering er nødvendig som følge av manglende forsett.

Spørsmålet blir om Peder kunne ha innsett muligheten av at det å kaste kulegrillen mot Lars kunne få den følge at han pådro seg en legemsbeskadigelse.

Igjen er kandidaten nøye med problemstillingene slik at drøftelsen blir presis.

Ordlyden «kunne ha innsett muligheten av» skal etter rettspraksis forstås som en mild aktsomhetsnorm hvor gjerningsmannens handlemåte holdes opp imot hva som for allmenheten framstår som en mulig følge.

Skyldformen omfatter ikke de helt ekstraordinære følger jf. blant annet et tilfelle i rettspraksis hvor en person tildelte en annen et slag i ansiktet med den følge at personen døde. Døden inntraff som følge av utvidede blodårer i ansiktet i forbindelse med alkoholrus. En slik følge ble av Høyesterett ansett som så ekstraordinær at gjerningsmannen kunne ha innsett muligheten av den.

Igjen god rettskildebruk. Ordlyd supplert med rettspraksis viser innholdet i rettsregelen på en svært god måte.

I vår sak kaster som nevnt Peder en gjenstand av ikke ubetydelig vekt og størrelse mot Lars. At et slikt kast i en eller annen form vil kunne medføre en legemsbeskadigelse må synes nokså opplagt. Bare sammenstøtet mellom kulegrillen og personen vil her være nok. Men det er heller ikke upåregnelig eller ekstraordinært at personen skulle miste balanse og falle på en slik måte at det oppstår legemsbeskadigelse.

Godt og overbeisende.

Peder kunne ha innsett muligheten av at det å kaste kulegrillen mot Lars kunne få den følge at han pådro seg en legemsbeskadigelse. Peder har utvist tilstrekkelig subjektiv skyld for skadefølgen jf. strl. § 228 andre ledd jf. § 43.

Peder tilfredsstillende de objektive og subjektive straffbarhetsvilkår etter § 228 andre ledd og kan som utgangspunkt dømmes for overtredelse av bestemmelsen.

Igjen er kandidaten tydelig når et punkt i oppgaven avsluttes. Slik ryddig struktur fører til at de gode poengene ikke forsvinner i bakgrunnen.

Kandidaten kunne kanskje også vurdert om kulegrillen var et særlig farlig redskap etter strl. § 232.

Peder mener seg imidlertid straffri for overtredelsen av § 228 andre ledd på bakgrunn av nødverge ettersom han kastet kulegrillen i et forsøk på å forsvare seg selv. Spørsmålet blir om Peder er straffri for overtredelsen av strl. § 228 andre ledd på bakgrunn av nødverge.

Igjen en god språklig og strukturell overgang.

Strl. § 49 innebærer straffrihet for nødvergehandlinger. Inngangsvilkåret er at handlingen foretas til avverging eller forsvar mot et «rettsstridig Angrep». Ved vurderingen av hvorvidt det forelå en nødvergesituasjon skal gjerningsmannen bedømmes ut fra egen oppfatning av den faktiske situasjonen jf. strl. § 42. Hva gjelder innbrudd er dette rettsstridig angrepet allerede foretatt ved at Lars kommer seg inn i campingvognen. Innbruddet kan med dette ikke tjene som grunnlag for en eventuell nødvergehandling ettersom angrepet allerede er gjennomført.

Rettspraksis har imidlertid tillatt preventiv nødverge hvor nødvergehandlingen foretas i umiddelbar nærhet med et forestående angrep. Faktum må forstås dithen at Peder også fryktet at Lars ville angripe han fysisk. Han var dermed utsatt for et rettsstridig angrep. Kastet av kulegrillen ble foretatt som et forsvar mot dette angrepet.

Her er nok kandidaten for kategorisk. Etter min mening bør det påpekes at angrepet er på campingvognen. Samtidig stiller nok kandidaten for strenge vilkår for at angrepet skal pågå. Etter Peders oppfatning var det jo også et pågående angrep. Med kandidatens forståelse av nødverge vil jo nesten alltid nødverge være preventivt, mens preventiv nødverge er noe helt annet i rettspraksis og teori. Det er tilfellene der det ikke er pågående rettstridig angrep slik det er her.

Et videre vilkår for straffritak på bakgrunn av nødverge er at nødvergehandlingen ikke overskrider det som «fremstillede sig som fornødent» til å forsvare seg mot eller avverge angrepet. Spørsmålet blir hvorvidt det å kaste kulegrillen mot Lars overskred hva som for Peder «fremstillede sig som fornødent» til forsvar mot eller avverging av det rettsstridige angrepet.

Ordlyden «fremstillede sig fornødent» fastslår igjen at det er gjerningsmannens oppfatninger av situasjonen som er avgjørende. Ordlyden «fornødent» tilsier at handlingen for Peder må ha vært nødvendig for å avverge angrepet. Det må for Peder ikke ha framstilt seg andre, mindre inngripende muligheter til å forsvare seg.

Her er nok også kandidaten for streng. Det kan godt tenkes å finne andre måter å forsvare seg på som er mindre voldsomme, men vi kan ikke være for strenge med den som foretar nødvergehandlingen på grunn av hans sinnstilstand.

I vår sak reagerer Peder umiddelbart etter å ha våknet ved å gripe kulegrillen og kaste den. Det må kunne legges til grunn at Peder ikke hadde mulighet til å flykte ettersom Lars okkuperte campingvognens eneste inngang. Samtidig forsøkte ikke Peder å kommunisere med Lars. Han kunne også ha grepet kulegrillen og truet med denne før han kastet for å se om Lars

valgte å trekke seg ut av campingvognen. Videre kunne Peder ha forsøkt å tilkalle seg oppmerksomhet fra campingplassens øvrige gjester for å se om dette fikk Lars på andre tanker. Selv om Peder var i en presset situasjon hvor han reagerte impulsivt må dette ha framstått som mulige mindre inngripende løsninger for han.

Det å kaste kulegrillen mot Lars overskred hva som for Peder «fremstilte seg som fornødent» til forsvar mot eller avvergelse av det rettsstridige angrepet.

Selv om kandidaten nok legger til grunn en for streng norm er drøftelsen her veldig god. Kandidaten viser evne til å forstå situasjonen og bruker faktum på en god måte. Samtidig er kandidaten også kreativ i argumentasjonen.

Peder kan ikke frifinnes for overtredelse av strl. § 228 andre ledd på bakgrunn av nødverge jf. § 48.

Forutsatt at handlingen for Peder framsto nødvendig for å avverge angrepet ville det blitt spørsmål om handlingen anses «ubetinget utilbørlig». Det bemerkes kort at vurderingen bygger på at det, utifra situasjonen, skal foreligge proporsjonalitet mellom det ondet nødvergehandlingen representerer sammenholdt med angrepets farlighet, angriperens skyld og det angrepne rettsgodet. Det bemerkes her kort at rettspraksis i høy grad tillater nødverge gjennom legemskrenkelser hvor det potensielle angrepet består i en legemskrenkelse. Peders kast kan på bakgrunn av dette i alle tilfelle ikke anses ubetinget utilbørlig.

Fint at kandidaten kommer inn på dette. En annen ting som burde og kunne blitt sagt her er at når det forrige vilkåret er oppfylt skal det mye til for å avvise en nødvergehandling på dette grunnlaget.

Strl. 228 fjerde ledd fastslår imidlertid at offentlig påtale som utgangspunkt ikke finner sted uten fornærmedes begjæring. I vår sak foreligger ingen begjæring fra Lars og saken skal da som utgangspunkt avvises jf. strpl. § 63.

Fjerde ledd bokstav e gjør imidlertid unntak fra kravet til privat påtalebegjæring hvor «allmenne hensyn» påkrever påtale. Faktum forstås slik at Politiet mener at det foreligger allmenne hensyn som krever påtale. Saken kan da ikke avvises på bakgrunn av manglende påtalebegjæring.

Fint at dette ses, og også fint at det gjøres kort.

Tiltalen for overtredelse av strl. § 317 sjette ledd:

Strl. § 317 straffer den som «mottar ... utbytte av en straffbar handling». Vilkaåret «en straffbar handling» krever hverken etter en naturlig språklig forståelse av ordlyden eller rettspraksis at handlingen må konkretiseres. Det må kunne legges til grunn at gullsmykket og kulegrillen stammer fra Lars' straffbare virksomhet. Peder har med dette i to henseende mottatt «utbytte av en straffbar handling».

God innledning til denne tiltaleposten.

Som utgangspunkt er forsett påkrevd for overtredelse av strl. § 317 første ledd jf. § 40. Ettersom det skal festes litt til Peders forklaring kan det imidlertid ikke bevises at Peder har hatt forsett i relasjon til § 317 første ledd.

Ja, men her er jo tiltalen spesifikt på sjette ledd, slik at dette er helt unødvendig å påpeke.

Bestemmelsens sjette ledd, som det for øvrig er tatt ut tiltale for, fastslår imidlertid at uaktsom overtredelse av første ledd straffes med bøter eller fengsel inntil to år. Ettersom det objektivt foreligger to overtredelser av 317 første ledd må vurderingen av subjektiv skyld skje isolert i relasjon til kulegrillen og gullsmykket.

Fint at kandidaten ser at det bare er skyldkravet som er aktuelt å vurdere her. De objektive vilkårene er jo helt klart oppfylt. Dette sparer kandidaten masse tid på.

Spørsmålet blir om Peder ved å ta imot kulegrillen fra Lars uaktsomt har mottatt «utbytte av en straffbar handling».

Igjen god problemstilling.

Ved vurderingen av uaktsomhet skal det tas utgangspunkt i en generell norm for hvordan en alminnelig person burde ha oppfattet situasjonen. Deretter skal gjerningsmannens handlemåte prøves mot denne aktsomhetsnormen.

Ikke hvordan en alminnelig person burde ha oppfattet situasjonen, men hvordan en alminnelig person hadde oppfattet situasjonen. «Burde»-delen knytter seg her til Peder. Han burde oppfattet situasjonen slik og slik fordi en alminnelig forstandig person ville ha oppfattet personen slik og slik.

Det å motta en normal bruksgjenstand som kompensasjon for en hendelse som i vårt tilfelle framstår ikke som særlig unormalt. En kulegrill er hverken utpreget kostbar eller vanskelig tilgjengelig. Videre må det anses naturlig å motta en lignende gjenstand som den som er ødelagt som følge av skadevolders handlinger. At kulegrillen er ny bør heller ikke framstå som unaturlig hvor grillen blir overlevert ved middagstider og giveren har hatt tid til å skaffe til veie en slik. Kunnskap om en persons tidligere kriminelle virksomhet tilsier heller ikke at en i alminnelighet skal ha manglende tillitt til personen, da spesielt ikke når det overleveres en nokså alminnelig gjenstand.

Her er jeg helt enig med kandidaten. Det er ikke noe «muffins» med situasjonen som Peder burde vært oppmerksom på.

Peder har klart ikke gått utenfor det som i alminnelighet kan forventes ved mottak av en ny kulegrill som i vår situasjon. Selv om han har kunnskap om at Peder tidligere har begått tyverier må kulegrillens alminnelighet sett i relasjon til det konkrete saksforhold gjøre det naturlig å ta imot kulegrillen uten betenkeligheter.

Peder har ikke ved å ta imot kulegrillen fra Lars uaktsomt mottatt «utbytte av en straffbar handling».

Spørsmålet blir videre om Peder ved å motta gullsmykket fra Lars uaktsomt har mottatt «utbytte fra en straffbar handling».

Igjen er kandidaten ryddig og tydelig og skriver gode problemstillinger.

Gullsmykker må i seg selv anses som en ekstraordinær gave etter uoverenstemmelser. Når det i tillegg gis en alminnelig erstatning for tapt gods (i dette tilfellet kulegrillen) har mottakeren en klar oppfordring til å gjøre nærmere undersøkelser i forhold til smykkets opphav.

Fint at kandidaten ser dette. Dette er en nokså uvanlig gave å gi som kompensasjon. Som kandidaten så fint skriver er det dårlig sammenheng mellom situasjonen og ytelsen. I motsetning til med kulegrillen der det «passer bedre».

Videre må det gi et ekstra insentiv til nærmere undersøkelser når giveren av smykket uttrykker at han besitter flere slike og denne opplysningen gis med et glimt i øyet. For en alminnelig person vil dette signalisere at det foreligger uredeligheter bak giverens erverv av smykkene. Når det også for mottakeren er klart at giveren tidligere har begått smykketyverier må det ikke anses for upåregnelig at smykkene, selv om de ikke stammer fra det tidligere forhold personen er dømt for, vil kunne stamme fra nyere forhold. Alt i alt må det på bakgrunn av gjenstandens verdi og kunnskap om tidligere forhold oppstilles en streng undersøkelsesplikt.

Det er klart at Peder mottok smykket uten videre spørsmål. Selv om Peders forklaring om at han trodde smykkene fra det tidligere tyveri han kjente til at Lars hadde begått var kommet til rette har han klart ikke oppfylt den strenge aktsomhetsnorm som foreligger i vårt tilfelle.

Igjen er jeg helt enig med kandidaten. Drøftelsen her er god og kandidaten klarer å peke på de aktuelle momentene fra faktum som kan si noe om hvordan Peder burde oppfattet situasjonen.

Peder har ved å motta gullsmykket fra Lars uaktsomt mottatt «utbytte fra en straffbar handling».

Overtredelse av strl. § 317 er underlagt ubetinget offentlig påtale jf. § 77. Noen privat påtalebegjæring er med dette ikke påkrevd.

Peder kan dømmes for overtredelse av strl. § 317 sjette ledd for å ha mottatt gullsmykket fra Lars.

Hele tiltalen mot Peder er svært godt behandlet. Det som gjør at denne kandidaten får A i denne delen er ryddig struktur som fremhever de viktige poengene, tydelig formulering av skyldkravene og god rettskildebruk når innholdet i rettsreglene skal beskrives.

Tiltalen mot Lars Holm:

Tiltalen for overtredelse av strl. § 147 i forbindelse med inntrengning i campingvognen: Lars er tiltalt for overtredelse av strl. § 147 i forbindelse med at han brøt ned døren og gikk inn i Peders campingvogn. Spørsmålet er hvorvidt Lars kan dømmes for overtredelse av strl. § 147.

Strl. § 147 rammer den som «baner seg ... uberettiget adgang til hus, fartøy, ... eller lignende oppbevarings- eller tilholdssted ved å beskadige gjenstand som er egnet til beskyttelse mot inntrengning». Det er klart at campingvogn omfattes av straffebudets objekt og at Lars gjennom å bryte ned døren i campingvognen objektivt oppfyller gjerningsinnholdet i bestemmelsen.

Fint at dette gjøres så kort.

Straffbarhet etter § 147 forutsetter imidlertid at Lars har utvist den tilstrekkelige subjektive skyld i relasjon til det objektive innholdet i § 147 jf. § 40. Spørsmålet blir om Lars har hatt forsett i relasjon til § 147.

Ved vurderingen av forsett skal gjerningsmannen som utgangspunkt vurderes utifra egen oppfatning av de faktiske omstendighetene jf. str. § 42 første ledd. Det er klart at Lars trodde han brøt seg inn i sin egen campingvogn. Da innbrudd i egen campingvogn som følge av rettsstridsbegrensningen i bestemmelsens ordlyd ikke omfattes av strl. § 147 har Lars tilsynelatende ikke utvist tilstrekkelig forsett i relasjon til gjerningsinnholdet i § 147.

Fint at kandidaten ser dette og påpeker dette tidlig slik at spørsmålet om fingering av forsett kommer inn tidlig. Her er kandidaten flink til å komprimere de mindre problematiske aspektene ved oppgaven og fokusere på det som er vanskelig og mest problematisk.

§ 42 tredje ledd fastslår imidlertid at det skal ses bort fra uvitenhet som følge av selvforskyldt rus ved vurderingen av forsett. Ved forsettsvurderingen blir gjerningsmannen å vurdere som edru. Teori og rettspraksis uttrykker vurderingen som et spørsmål om gjerningsmannen ville ha handlet med forsett dersom uvitenheten som følge av den selvforskyldte rusen tenkes borte.

Her kunne kandidaten med fordel vært tydelig på at det først og fremst er et spørsmål om villfarelsen i det hele tatt kan begrunnes med rusen. Det er dette som vurderes nedenfor. Vi fingerer jo ikke forsett med mindre rusen har hatt betydning. I faktum er det derimot tvilsomt – som kandidaten skriver – at rusen er årsaken til villfarelsen.

Lars' forklaring skal legges til grunn. Av denne framgår det at Lars var sikker på at campingvognen tilhørte han. Av faktum for øvrig framgår det imidlertid at denne sikkerheten bygget på at Lars var fargeblind og at det var mørkt. Han tenkte imidlertid ikke over at det sto en annen bil utenfor campingvognen.

Lars ville vært like fargeblind og det ville vært like mørkt selv om Lars ikke hadde drukket alkohol. Hva angår bilen utenfor campingvognen må dette momentet bli avgjørende. Dersom Lars hadde vært edru må det utover enhver rimelig tvil kunne legges til grunn at han hadde reagert på at det ikke var hans bil som sto ved campingvognen. Han ville med dette få en oppfordring til å gjøre seg kjent med om det var hans campingvogn han var i ferd med å bryte seg inn i.

Fint drøftet her. Men kandidaten kunne kanskje også skrevet noe om hvordan en edru person vanligvis ville opptre i slike situasjoner. Ville ikke en edru person vanligvis reflektert litt over hvorfor døren var låst og kanskje tenkt seg om to ganger før døren ble slått inn?

Uvitenheten i forhold til campingvognens eierskap må med dette tilskrives Lars' alkoholpåvirkning. På bakgrunn av § 42 tredje ledd skal det ses bort fra denne uvitenheten og Lars har handlet med hensiktsforsett i relasjon til gjerningsbeskrivelsen i § 147.

Igjen har kandidaten en god og ryddig struktur.

Innbrudd er underlagt ubetinget offentlig påtale jf. § 77. Faktum forstås dithen at Politiet ønsker å påtale innbruddet.

Lars kan straffes for overtredelse av strl. § 147 som følge av innbrudd i Peders campingvogn. Tiltalen for overtredelse av strl. § 229 jf. § 49:

Det er klart at Lars objektivt ikke har påført Kari en legemsskade i relasjon til § 229 ettersom det følger av praksis at lesjoner som utgangspunkt er å bedømme som legemsfornærmelse med mindre de er svært massive. Faktum gir ikke holdepunkter for at Karis blåmerke er så massivt at det oppfyller kravet til legemsbeskadigelse i § 229.

Fint at dette presiseres, og at det gjøres så kort som her.

Forsøksstraff kan imidlertid ilegges selv om det objektive gjerningsinnholdet i et aktuelt straffebud ikke er oppfylt. Etter § 49 foreligger det straffbart forsøk når gjerningsmannen har foretatt «handling hvorved [forbrytelsens] utførelse tilsigtedes paabegyndt». Spørsmålet blir hvorvidt Lars gjennom å kaste jerngryten mot Kari har foretatt en handling hvorved overtredelse av § 229 tilsiktes påbegynt.

Igjen stiller kandidaten et glitrende spørsmål. Her kommer vurderingstemaet klart frem.

Ordlyden innebærer krav til handlingens objektive og subjektive side. Det kan klart anses som objektivt egnet til å utføre en legemsbeskadigelse å kaste en jerngryte mot noen. Hva angår det subjektive må det imidlertid foreligge fullbyrdesforsett hos gjerningsmannen. Ved denne vurderingen skal beviskravet komme tiltalte til gode.

Det kan vanskelig fastslås at Lars hadde fullbyrdesforsett i relasjon til å påføre noen legemsbeskadigelse.

Lars kan ikke straffes for forsøk på legemsbeskadigelse jf. strl. § 229 jf. § 49.

Vurderingen er nok litt i korteste laget, men med tanke på tidspresset på eksamen er nok dette forsvarlig her. Kandidaten burde nok likevel brukt noe mer tid på forsettet.

Det foreligger objektivt en legemsfornærmelse jf. § 228 første ledd. Spørsmålet er hvorvidt Lars har utvist tilstrekkelig subjektiv skyld i relasjon til å øve «vold» mot en annens person jf. § 228.

Skyldkravet er forsett jf. § 40. Det kreves ikke at Lars forsett retter seg mot Kari, så lenge forsettet dekker det å øve «Vold» mot «en andens Person». Dette slås uttrykkelig fast i den såkalte Snorre Komphani-dommen hvor Høyesterett i vurderingen av hvorvidt et feiltrefftilfelle (abberatio ictus) skulle vurderes som forsøk på drap i forhold til den personen forsettet rettet seg mot eller som uaktsomt drap i forhold til den som feilaktig ble truffet av skuddet. Riktig subsamsjon var her uaktsomt drap.

Kandidaten mener nok her personforveksling som ikke er det samme som et feiltrefftilfelle. Han bommer ikke og treffer en annen person, men han treffer den

personen han så, men det viste seg at det var en annen enn den han trodde det var. Dette er prinsipielt forskjellig. Her bommer derfor kandidaten litt.

Det må klart kunne legges til grunn at Lars ved å kaste gryten har hatt forsett om å «øve Vold» mot en annens person.

Lars kan som utgangspunkt dømmes for overtredelse av strl. § 228 for å ha kastet jerngryten mot Kari.

Konklusjonen må nok være riktig her.

Lars påstår seg imidlertid frifunnet på bakgrunn av nødverge. Denne anførselen kan kalrt ikke føre fram ettersom Lars' oppfattelse av angrepet som rettsstridig bygger på hans selvforskyldte beruselse jf. § 42 tredje ledd. Vilkåret «foretages til» avvergelse av eller forsvar mot er heller ikke oppfylt ettersom rettspraksis her oppstiller som vilkår at forsvar må være handlingens eneste motiv. Hevnmotiver utelukker med dette nødverge jf. Mobbedommen fra midten av 1990-tallet hvor preventiv bruk av kniv mot mobbere ikke kvalifiserte til nødverge blant annet under henvisning til hevnmotivet.

Her er kandidaten alt for rask. I og med at kandidaten vurderte dette i flere avsnitt ovenfor er det jo i alle fall ikke «klart». Samtidig får ikke kandidaten frem jussen her. Her bør det i alle fall legges til grunn at villfarelsen ikke bare skyldtes beruselsen slik at kandidaten får tatt en nødvergedrøftelse her.

Kandidaten er også litt for kategorisk her når det gjelder motiv. Det bør differensieres mellom preventivt nødverge og alminnelig nødverge. Når en dom gjelder preventivt nødverge treffer ikke begrunnelsen helt. Jerngrytekastingen er jo foretatt for å avverge angrepet som han opplevde. At det ofte vil være en form for retribusjonstanke bak utelukker ikke nødverge i alle tilfeller.

Tiltalen for innbruddet i gartneriet samt borttakelsen av kulegrillene derfra:
Lars er tiltalt for innbrudd i gartneriet (§ 147) samt grovt tyveri jf. § 257 jf. § 258 ettersom han borttok fire kulegrillene derfra.

Det er klart at Lars objektivt og subjektivt oppfyller gjerningsinnholdet i strl. § 147 gjennom å ha brutt seg inn i gartneriet. Det er videre også klart at han gjennom borttakelsen av kulegrillene objektivt og subjektivt oppfyller straffbarhetsvilkårene i § 257.

Fint at kandidaten gjør dette kort. Det er forholdet mellom § 147 og § 258 som er bestrid og som er det problematiske her.

§ 258 medfører at et tyveri anses grovt hvor dette er begått ved innbrudd. Innbruddet i gartneriet og den påfølgende borttakelsen må klart anses som en fortsatt forbrytelse. Ettersom § 258 dekker Lars' innbrudd konsumerer her anvendelsen av § 258 jf. § 257 den selvstendige innbruddsbestemmelsen i § 147.

Ikke start en setning med §, men med ordet «paragraf».
Først må kandidaten nok drøfte § 258 litt mer inngående. Det er ikke automatikk i at innbrudd fører til grovt tyveri. Det skal «legges vekt på». Det er uansett fint at kandidaten bruker kort tid på å fastslå at § 147 og § 258 ikke kan brukes i konkurrans.

Kandidaten kunne kanskje også forklart hvorfor § 258, jfr. § 257 er riktig og ikke § 147. Dette er selvfølgelig fordi § 147 ikke omfatter vinningen.

Lars kan med dette ikke dømmes både for grovt tyveri jf § 257 jf. 258 samt innbrudd jf. § 147.

Lars innbrudd i gartneriet med påfølgende borttakelse av kulegriller bedømmes som grovt tyveri jf. strl. § 258 jf. § 257.

Lars bestrider at strl. § 61 om gjentakelse kan anvendes i forhold til hans overtredelse av strl. § 258 jf. § 257. Spørsmålet er hvorvidt strl. § 61 kommer til anvendelse på Lars' grove tyveri.

Fint at kandidaten tar opp straffeutmålingsspørsmålet til slutt.

§ 61 gir hjemmel for fordobling av maksimumsstraffen ved gjentakelse av forbrytelse av «samme art». Det er klart at det grove tyveriet her er av samme art som det tidligere tyveriet i en gullsmedforretning. § 61 kommer med dette tilsynelatende til anvendelse.

Bestemmelsens andre ledd innebærer imidlertid at forhøyelse på bakgrunn av gjentakelse ikke kan skje hvor den forrige straffbare handlingen ble begått før domfelte fylte 18 år og tidligere straff «helt eller delvis er fullbyrdet» før den nye handlingen. Lars ble født i 1993 mens tyveriet fra gullsmedforretningen ble begått i 2010. Faktum gir ikke holdepunkter for å fastsette når på året Lars er født, men det legges til grunn at han ikke var atten år da tyveriet i gullsmedforretningen ble begått. Anvendelse av strl. § 61 er med dette utelukket.

Fint at kandidaten vurderer alle vilkårene selv om det er klart at bestemmelsen ikke kan benyttes på grunn av alder. Generelt er det ikke lurt å «hoppe over gjerdet der det er lavest» når det fører til at en hel anførsel knyttet til en konkret bestemmelsen blir avfeiet med én kort setning. Her er det muligheter til å viser kunnskap.

Dersom det legges til grunn at Lars var fylt atten år da han begikk tyveriet hos gullsmeden er det klart at § 61 første ledd kommer til anvendelse ettersom samfunnsstraffen var fullbyrdet før det grove tyveriet hos gartneren.

Kandidaten har fått vist mye kunnskap på en firetimers eksamen. Kandidaten har hele tiden en god struktur som baserer seg på strafferettens system. På denne måten viser strukturen at kandidaten har forstått mye av strafferetten. Kandidaten klarer også å svare adekvat på de vanskelige spørsmålene der villfarelse, beruselse og forsett kombineres. Kandidaten er nok litt for streng i nødvergedrøftelsene, men viser at også denne bestemmelsen er forstått. I de alminnelige forsettsvurderingene klarer kandidaten å formulere forsettet på den riktige måten og drøfter forstandig. Oppgaven er et godt eksempel på hvordan gode problemstilling gjør det enkelt for kandidaten å komme i mål. Kandidaten viser også mye materiell kunnskap, men oppgaven er også et eksempel på at detaljkunnskap ikke er nødvendig for å nå helt opp på karakterskalaen. Det viktigste, og som kandidaten viser at hun eller han har kontroll på, er at de grunnleggende trekkene ved strafferetten er forstått. I tillegg viser kandidaten forståelse for strafferettslig metode ved å være nøye med å tolke bestemmelsene og å anvende strafferettens beviskrav i forsettsvurderingene.